

Beöthy Zsolt nem vonul vissza katedrájától

Az a hír kelt szárnyra, hogy Beöthy Zsolt, a tudományegyetem jeles professzora, ott akarja hagyni katedráját és nyugalomba vonul. A híradás még azt is közli, hogy a mai közállapotok és az egyetemi viszonyok érezték meg elhatározását. Beöthy távozása ma valóságos csapás volna a budapesti tudományegyetemre nézve, és így munkatársunk fölkereste otthonában Beöthyt, aki a legnagyobb csodálkozás és bosszúság hangján a következőket mondta:

— *Eszem ágában sincsen visszavonulni. Az egészről magam tudok a legkevesebbet. Nincsen okom arra, hogy otthagyjam katedrámat. Nem tudom, honnan ered a híresztelés. Eppen ma tárgyaltam barátaimmal az esetet. Nem mondhatok semmit, annyira meglep a dolog, csak azt, hogy a jelenlegi szomorú állapotokban még inkább megmaradok tanári székemben, mintha más időket élnénk. Ma ez kötelességem és kötelességek teljesítése elől nem szoktam kitérni.*

Amerika tárgyal Európa leszereléséről

Washingtonból jelentik: Root, volt amerikai tengerészeti államtitkár, az elnököltözés megtörténte után, Európába fog utazni, hogy Harding elnök képviseletében Európa kormányával a leszerelés kérdéséről tárgyaljon.

42 milliárd az osztrák deficit

Bécsből jelentik: Grimm pénzügyminiszter a nemzetgyűlés mai ülésén terjesztette elő a pótköltségvetést. Az állami bevételek a legutóbb előirányzott 20.700 millióról főleg a vagyondézma gyorsított vérruhajtása, a jövedékek százszaalékos és a postai díjak 100—300 százalékos felemelése következtében 28.900 millióra növekedtek. Azonban a bevételek is 8200 millió növekedésével szemben a kiadások 37.900 millióval

emelkedtek a költségvetés előterjesztése óta, főleg a tisztviselők fizetésemelése következtében és a kenyérdeficitnek a valutaromlás által előidézett megtöbbszörözése által. A deficit tehát a költségvetési előirányzat 12.500 milliója helyett 42.300 millió akkor, amikor a bevételek fokozásának lehetőségei szinte teljesen kimerültek már. A nemzetgyűlést nem érte készületlenül Grimm beszéde.

Külföldi és magyar könyvritkaságok — Könyvkereskedések — Könyvaukcio

(A Világ tudósítójától.) Soha nem vásároltak annyi könyvet Budapesten és a külföldön, soha nem volt olyan nagy luxus könyvkiadásokban, mint mostanában. És a mai világban nemcsak a mindennapi megélhetés drága, nemcsak a ruházatkodás és a közszükségleti cikkek drágák, — hanem a kultúra is. A kultúrát pedig legnagyobb részben az irodalom, vagyis a könyv jelentené. A könyv világpiacon áraitól csak nagy számokban lehet beszélni, különösen, ha a mai valutaviszonyokat vesszük. S mindennek dacára sok-sok régi és új könyv, magyar, német, francia, angol, olasz és latin könyv forgódik a könyvtárosi forgalomban.

Egy angol katalógus adatai szerint Cessolis Jacobus könyve, amely 1475-ben jelent meg Angliában, Coston híres betűivel, angol valutában is háromezer font sterlingbe kerül. Ez a könyv tudvaleg egy a legeslegelső, amely angol nyelven jelent meg. Összesen négy példányát ismerik az egész világon, az egyik Pierpont Morgan, a másik Holford könyvtárában van, kettő pedig a British Museum-ban van letéve. A mi pénzünzön éppen hatmillióba kerül ez a könyv, de egész Magyarországon minczen olyan gyűjtő, aki egy ilyen példányra reflektálna.

Angolnyelvű Hamlet-kiadás jelent most meg Graupe berlini cégnél, Sepp Frank harmincegy rézkarcával. Hamletnek ez a legutolsó albumalakú kiadás 26.000 koronába kerül.

Az osztrákok sem maradnak hátra a luxuskönyvek kiadásában. Bécsben ebben az évben jelent meg az első

tefőből áll és a szerező minden operája külön könyvbe van kötve. Scheurik, Corinth és Geiger met-szeteivel jelennek meg ezek a könyvek, amelyekhez Hoffmannsthal ír előszót. Az író és a rajzolók minden kötetet a saját autogrammjukkal szignálnak. Összesen csak tíz példányban jelenik meg ez a sorozat és egyiknek-egynek az ára 30.000 márka, azaz majdnem 300.000 korona. Egyetlen budapesti gyűjtő akad, aki Kellner István könyvkereskedésében ennek a sorozatnak egy példányát megrendelte.

Ezek csupa új könyvek és luxuskiadások. A régi könyveknek még sokkal nagyobb ára van az egész világon. Alfred de Musset tizkötetes minden munkája, az 1885-ös párisi kiadás, magyar pénzben 150.000 koronába kerül. Cervantes: Don Quijote, 1836-os kiadás, 12.000 korona. Milton „Le Paradis perdu”-je, amely 1792-ben jelent meg Párisban, 12 rajzzal egy kötetben 400.000 koronába kerül. Cooper meséit 180 rézkarcral egyszerű vászonkötésben 60.000 koronáért árulják a nagy külföldi könyvkereskedések.

Tudományos könyveket vesznek

De nemcsak a világirodalom nemzetközi kiválóságainak a könyvei értek el ilyen magas árakat, a magyar könyvek is sokkal nagyobb mértékben megdrágultak most egy esztendő alatt, mint az utolsó tíz évben együttvéve. Különösen 1920 december óta emelkedtek a könyvárak, amióta is harminc perccel többet kérnek a könyvkereskedők a könyveikért, tekintet nélkül arra, hogy mióta vannak raktáron náluk ezek a köny-

a Világ munkatársának, hogy a könyvdrágaság még nem érte el a tetőfokát, mert júliusig legalább 25—30 százalékkal lesz drágább a könyv.

Érdekes, hogy akármilyen áron, de könyveket egyre vásárolnak. Leginkább tudományos könyveket vesznek az emberek és legfőképpen pedig a filozófiai és természettudományi munkákat keresik. Ezek mellett rengeteg kereskedelmi, technikai és közgazdasági könyv fogy el, aminek az az oka, hogy a háborús évek után nagyon sokan pályát változtattak és most kereskedelmi vagy technikai szakra készülnek.

A szépirodalmi könyvek közül meg kell említeni, hogy Mikszáthot nem igen keresik a könyvkereskedésekben, Petőfit pedig semmiféle kiadásban sehol sem kapható és egyetlen kiadó sem akad, aki újra nyomassa.

Általában a kiadók most csak idegen fordításokat adnak ki, főleg francia, angol és olasz eredetűket. Ennek az az oka, hogy ki akarják használni az alkalmat, amíg a békeszerződés után még egy évig nem kell tantímet fizetni a külföldi íróknak. Most a magyar kiadók kiaknázzák ezt az időt. Bizonyára azt gondolják magukban, hogy magyar műveket ráérnek akármikor kiadni és sietnek a külföld népszerű köteteit magyar nyelven forgalomba hozni addig, amíg nem kell megállapodniok a külföldi íróval a honorárium-kérdésben.

Jókaitól — Ady Endréig

A Világ tudósítója érdeklődött a budapesti könyvkereskedésekben a magyar könyvek ára és fantasztikus áremelkedése iránt. Egyes régi magyar könyvek teljesen elfogytak és ezeknek az értéke szinte elképzelhetetlenül sokszorosára emelkedett a könyv eredeti árának.

Jókai százkötetes kiadása átlag 15—20.000 koronába kerül. A békében 5—600 korona volt az ára.

Arany János összes műveit megjelentéskor 24 forintot fizettek a könyvbarátok, ma már hadikötésben 2100 korona, régi jó kötésben pedig 4000 korona az ára.

A klasszikus regénytár kötetei és az Akadémia kiadásainak teljes sorozata hiánytalanul Budapest egyetlen könyvkereskedésében nem kapható. Ennek a két gyűjteménynek az árát nem is lehet meghatározni. Az elsőből Victor Hugo „Nyomorultak” című regénye, amely megjelenésekor 12 korona volt, ma semmi pénzért sem kapható és a másodikból, például Szelkő Gyulának a Bajdosó Rákócziáról szóló tanulmányáért ezeket is fizetnének azok, akiket érdekel.

Malonyainak a Magyar nép művészete címen megjelent ötkötetes munkájából az első kötet könyvtárosi forgalomban már elfogyott. Ha itt-ott akad egy példány, annak ezer korona az ára. A második és harmadik kötet a megjelenésekor tizkoronás ár helyett 250 koronáért, a negyedik pedig 350 koronáért kapható. Az ötödik kötetete még nem is jelent meg ennek a munkának.

Ady Endre első kiadásai teljesen elfogytak. 1906-ban jelent meg az Új versek című kötet, amely akkor három koronába került. Ma 300 korona az ára, ha ugyan meg lehet kapni. A Vér és arany megjelenésekor ugyancsak három koronába került, ma már 500 koronát is igényel érte a könyvkereskedőknek. Általában Ady Endre versei iránt soha nem volt olyan nagy az érdeklődés, mint most és az Ady-kötetek új kiadásai, amelyek most jelentek meg, már ugyszólván teljesen elfogytak.

Babits Mihálynak Levélek Irisz koszorújából című

került. A könyvkereskedésben most 500 korona az ára. Gyulai Pál nyolcvanadik születésnapja alkalmából megjelent egy verseskönyv, amellyel kiadói lepték meg a költőt. Ez a könyv nem is került könyvtári forgalomba és maga Gyulai ajándékozgatta el ismerőseinek. Ma az antikváriumokban egy-egy példánynak 2000 korona az ára.

A Pallas lexikon a régi 316 koronás ár helyett 2500 korona, a Révai lexikon a régi 196 koronás ár helyett 2400 korona.

De a detektív regényeket és a fantasztiikus regényeket és szerelmes históriákat annál több vevő keresi. A komoly gyűjtőkön és a tudományra éhes emberek kivül vannak nagyon sokan olyanok is, akiket csak az ilyen könyv érdekel és vannak olyanok is, akiket egyáltalában semmilyen könyv nem érdekel, csak egyre vásárolják a könyvet, mert ez most divat.

900 koronáról 14.500 koronára

A Világ munkatársa elment az Állami Árverési Csarnok, vagyis az ugynevezett Vagyonmentő Vásár könyvaukciójára is, hogy megnézzé, kik vásárolnak ott könyvet és milyen ára van ott a könyveknek.

A könyvekkel együtt kéziratokat és autogrammkat is aukcionálnak.

Általában nagyon kevés az érdeklődés a könyvek és a kéziratok után. Az árverési teremben csak nagyon kevesen vannak. Akik itt vannak, azok sem vevők, hanem nagyrészt érdeklődők, de legnagyobb-részt olyanok, akiknek a holmija árverésre kerül. Egy-két könyvgyűjtő van csak jelen az aukciónál, meg a budapesti könyvkereskedők. Ezek azután egymás-között licitálnak és egymás között hajtják fel a könyvek árait. A régi tulajdonos pedig ott ül az egymás-mellett sorakozó padokban és szívszorongva lesi, hogy hogyan repül fel percről-percre egy-egy kedves emlék,

VILÁG

vagy dédelgetett ócska ajándék és féltve őrzött születésnap meg névnapi könyvnek az ára. A legszomorubb, hogy imakönyveket is árvereznek és csupa családi levelezés kerül dobra.

Munkácsy Mihály levelei 400—600 koronás áron kerülnek az új vevő birtokába. *Rákóczi elárulásáért ezer koronát adtak*, a kikiáltási ára 250 korona volt. *Kossuth Ferenc* egyik levelére 90 koronás kikiáltási árra sem akad jelentkező. De *Kossuth Lajosnak* egy-egy kézírása 500 koronáért cserél gazdát. *Liszt Ferencnek egy leveléért 320 koronát fizetnek* és *Klapka tábornok névjegye* nyolc írott sorral 60 koronáért kel el.

Schlauch Lőrinc bibornok, nagyváradi püspök levelét ötven koronáért senki sem akarja megvenni. Sőt *Reviczky Gyulának három eredeti verskézirata* sem akad jelentkező. *Rákosi Viktorért* se ad senki 50 koronát, de *Markó András festőnek* egy levele 600 koronára szalad fel, *Markó Károlynak* 51 levele pedig 2600 koronáért kerül egy budapesti műbarát birtokába.

Általában a kéziratok iránt alig van érdeklődés, a legtöbbet még a kikiáltási áron sem veszik meg. A könyvek közül *Kisfaludynak egy Aurórája* 120 koronáról egy perc alatt 680 koronára szökik fel, *Hunfalvy „Magyarország és Erdély eredeti képekben“* című műve 400 koronáról 3600 koronára ugrik és ugyanennek a munkának az első kötete 80 koronás kikiáltási árral indul és 1300 koronáért kel el.

Gravelot et Cochin négykötetes munkája, amely a XVIII. századbéli francia könyvillusztráció 350 legrészebb figuráját foglalja magában, 900 koronával kerül aukcióba. Két perc alatt 14.500 koronára megy fel az ára. Ennyiért vette meg egy pesti könyvgyűjtő.